

УДК 378.02:37.016

Вывучэнне спецыяльнай лексікі ў галіне інфарматыкі і камп'ютарных тэхналогій на занятках па дысцыпліне «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» ў тэхнічных ВНУ

Н.Я. ПЯТРОВА

У артыкуле разглядаецца вывучэнне тэрміналогіі на занятках па беларускай мове ў тэхнічных вышэйшых навучальных установах (ВНУ). Асноўная ўвага надаецца асаблівасцям працы са спецыяльнай лексікай у сферы інфарматыкі і камп'ютарных тэхналогій. Асаблівая роля адводзіцца такому прыёму працы, як стварэнне навучальных тэрміналагічных слоўнікаў. Мэта дадзенай работы – прадставіць прыёмы працы, якія дазваляюць павысіць эфектыўнасць навучання беларускай мове ў тэхнічнай ВНУ.

Ключевые слова: беларуская мова, прафесійна арыентаванае навучанне, тэхнічная ВНУ, тэрмін, тэрміналогія.

The article deals with the problems of terminology at Belarusian language classes. The main attention is paid to the peculiarities of working with special vocabulary in the field of computer science and computer technology. A special role is given to such a method of work as the creation of educational terminological dictionaries. The purpose of this work is to present methods of work allowing teachers to improve the efficiency of teaching Belarusian language in a technical university.

Keywords: Belarusian language, professionally oriented teaching, technical university, term, terminology.

Вывучэнне спецыяльнай лексікі ў працэсе навучання мове ў вышэйшай навучальнай установе (ВНУ) мае вялікае значэнне, паколькі адной з прыярытэтных задач вышэйшай адукацыі з'яўляецца падрыхтоўка асобы, здольнай свабодна карыстацца мовай у прафесійнай дзейнасці. Без наяўнасці ў будучага спецыяліста пэўнага запасу спецыяльных слоў наогул ускладняецца яго ўдзел у вучэбна-прафесійным дыскурсе.

У тэхнічных ВНУ Рэспублікі Беларусь спецыфіка прафесійнага маўлення найперш вывучаецца ў межах такой вучэбнай дысцыпліны, як «Беларуская мова (прафесійная лексіка)». У сувязі з гэтым пошук эфектыўных прыёмаў працы са спецыяльнай лексікай на занятках па беларускай мове ў ВНУ з'яўляецца актуальным у сучаснай лінгвадыдактыцы.

Такія сферы, як інфарматыка, вылічальная тэхніка, радыёэлектроніка, інфакамунікацыі, вельмі запатрабаваныя ва ўсім свеце, таму зразумела, што многія беларускія ВНУ ажыццяўляюць набор на спецыяльнасці па гэтых накірунках. Што датычыць асаблівасцей выкладанна беларускай мовы на ўзгаданых профілях, то варта адзначыць, што спецыялісты ў галіне інфарматыкі і камп'ютарных тэхналогій, як і любая іншая прафесійная група, маюць свой спецыфічны стыль зносін, свае асацыяцыі і сувязі, сваю індывідуальную культуру і сваю ўнікальную мову. Асноўную спецыфіку прафесійнага дыскурсу спецыялістаў у галіне інфарматыкі і камп'ютарных тэхналогій набывае дзякуючы спецыяльнай лексіцы, да якой звычайна адносяць тэрміны, номены і прафесіяналізмы. Усё гэта трэба ўлічваць пры выкладанні курса «Беларуская мова (прафесійная лексіка)».

Існуюць і пэўныя праблемы, з якімі выкладчыкі беларускай мовы пастаянна сутыкаюцца ў працэсе выкладання прадмета. Па-першае, часам выкладчыку-філолагу цяжка зразумець вузкаспецыяльную тэхнічную тэрміналогію, карэктна растлумачыць студэнтам сэнс таго ці іншага спецыяльнага слова. Па-другое, праблемы ў выкладанні курса «Беларуская мова (прафесійная лексіка)» па профілі «Інфарматыка і камп'ютарныя тэхналогіі» звязаны з тым, што да нашага часу беларуская спецыяльная лексіка гэтай галіны не даследавана ў дастатковай ступені, паколькі ўяўляе сабой вельмі дынамічную частку сучаснай мовы. Гэта найперш абумоўлена тым, што спецыяльныя адзінкі мовы ў галіне інфарматыкі і камп'ютарных тэхналогій з'яўляюцца ў мове амаль кожны дзень. Разам з тым, многія лексемы хутка страчваюць актуальнасць. У сваю чаргу, даследчыкі мовы не паспяваюць фіксаваць гэтыя змены ў слоўніках.

Калі ў рускім мовазнаўстве прысутнічае пэўная колькасць рускамоўных лексікаграфічных крыніц, што фіксуюць асноўны пласт спецыяльнай лексікі сферы інфарматыкі і камп'ютарных тэхналогій, то ў беларускім мовазнаўстве назіраецца іх значны недахоп. На матэрыяле беларускай мовы выдадзены адзінкавыя слоўнікі, якімі могуць карыстацца спецыялісты ў галіне інфарматыкі і камп'ютарных тэхналогій. Так, можна назваць працы П. Бранцэвіч [1], А. Паўлоўскага [2], М. Савіцкага [3], [4], П. Урбановіч [5] і некаторыя іншыя. Вышэйназваныя слоўнікі не вызначаюцца паўнотой і выдадзены яшчэ ў ХХ ст. Зараз, у ХХІ ст., назіраюцца значныя змены ў галіне інфарматыкі і камп'ютарных тэхналогій, што патрабуе дэтальнага і няспыннага апісання і вывучэння яе лексікі.

У працэсе навучання беларускай мове ў тэхнічных ВНУ выкладчык павінен у першую чаргу добра валодаць спецыяльнай лексікай, а таксама забяспечыць спецыфічны адбор вучэбнага матэрыялу, максімальна ўлічваючы пры гэтым патрэбы студэнтаў і іх будучую прафесійную дзейнасць. Асноўны від дзейнасці для засваення прафесійнай лексікі і развіцця ўсіх неабходных кампетэнцый – гэта чытанне навуковых тэкстаў. Менавіта тэкст з'яўляецца асноўным сродкам для асэнсавання новых лексічных адзінак і граматычных канструкцый, выступае асновай для фарміравання камунікатыўных кампетэнцый.

Перш за ўсё навуковыя тэксты павінны адказваць мэтам і задачам навучання, інтарэсам і схільнасцям навучэнцаў, быць звязанымі з матэрыялам па профільных дысцыплінах. Таксама тэксты павінны быць крыніцай актуальнай інфармацыі і служыць асновай для стварэння пэўнай камунікатыўнай сітуацыі; яны павінны спрыяць узбагачэнню актыўнага слоўніка студэнтаў, у тым ліку звязанага з будучай спецыяльнасцю. Акрамя гэтага, тэкст дапамагае мэтанакіравана арганізаваць лексічную работу, дазваляе паказаць студэнтам месца вывучаемых лексічных адзінак у маўленні.

Працу з тэкстамі трэба ўскладняць паступова. Звычайна пачынаць трэба знаёмства з агульнанавуковымі і навукова-папулярнымі тэкстамі, паступова пераходзячы да чытання вузкаспецыяльных тэкстаў. Кожны тэкст павінен быць адаптаваны для выкарыстання ў вучэбным працэсе. Часам прыходзіцца змяніць нават назву, скарачаць тэкст, выбіраць адзінкі для лексічнай работы, рапрацоўваць сістэму як перадтэкставых, так і паслятэкставых заданняў. Напрыклад, на старонках электроннай энцыклапедыі «Вікіпедыя» мы знайшлі вялікі тэкст пад назвай «Інфарматыка» [6]. Пакажам, якім чынам быў адаптаваны гэты тэкст для студэнтаў 1-га курса БДУІР і прывядзём некаторыя магчымыя варыянты заданняў, якія можна прапанаваць навучэнцам.

ШТО ТАКОЕ ІНФАРМАТЫКА

Інфарма́тыка (ням.: informatik, фр.: informatique) – гэта навука пра метады атрымання, назвавання, захоўвання, пераўтварэння, перадачы і выкарыстання інфармацыі. Яна ўключае дысцыпліны, якія нейкім чынам датычаць апрацоўкі інфармацыі ў вылічальных машынах і сетках: як абстрактныя, накшталт аналізу алгарытмаў, так і даволі канкрэтныя, напрыклад, распрацоўка моў праграмавання. Э. Дэйкстра ў свой час адзначаў: «Інфарматыка не больш навука пра камп'ютары, чым астраномія – навука пра тэлескопы».

Гісторыя з'яўлення тэрміна.

Тэрмін інфарматыка ўзнік у 60-х гг. у Францыі для наймення галіны, якая займаецца аўтаматызаванай перапрацоўкай інфармацыі, іляхам зліцця французскіх слоў information і automatique [1].

Асноўнымі кірункамі даследаванняў у інфарматыцы з'яўляюцца наступныя пытанні:

- што магчыма ці немагчыма рэалізаваць у праграмах і базах дадзеных (тэорыя вылічальнасці, штучны інтэлект);
- якім чынам можна вырашаць спецыфічныя вылічальныя і інфармацыйныя задачы з максімальнай эфектыўнасцю (алгарытмы, базы дадзеных);
- у якім выглядзе варта захоўваць і аднаўляць інфармацыю спецыфічнага тыпу (структуры і базы дадзеных);
- як праграмы і людзі павінны ўзаемадзейнічаць адзін з адным (карыстальніцкі інтэрфейс, мовы праграмавання) і інш.

Што вывучае інфарматыка.

Інфарматыка – маладая навуковая галіна, якая найперш вывучае пытанні, звязаныя з выкарыстаннем інфармацыі ў розных галінах чалавечай дзейнасці. Заўважым, што генетычна інфарматыка звязана з вылічальнай тэхнікай, камп'ютарнымі сістэмамі і сеткамі, таму што менавіта камп'ютары дазваляюць ствараць, захоўваць і аўтаматычна апрацоўваць інфармацыю ў такой колькасці, што навуковы падыход да інфармацыйных працэсаў робіцца адначасова неабходным і магчымым.

Гісторыя інфарматыкі.

Нягледзячы на тое, што інфарматыка як навука з'явілася адносна нядаўна, яе походжанне звязваюць з працамі Лейбніца па стварэнні першай вылічальнай машыны і распрацоўцы ўніверсальнага (філасофскага) падліку.

Тэрмін інфарматыка быў упершыню ўведзены ў Германіі Карлам Штэйбургам у 1957 г., пасля быў запазычаны ў многія еўрапейскія мовы. Першы факультэт інфарматыкі быў заснаваны ў 1962 г. ва ўніверсітэце Purdue (Францыя). Сёння факультэты і кафедры інфарматыкі ёсць у большасці ўніверсітэтаў свету.

Вышэйшай узнагародай за заслугі ў галіне інфарматыкі з'яўляецца прэмія Цьюрынга, якая прызначаецца Асацыяцыяй вылічальнай тэхнікі ў ЗША.

Літаратура:

1. Інфарматыка: энцыклапедычны слоўнік / склад. Д. А. Паспелаў. – М. : Педагогіка-прэс, 1994. – С. 288.

*Звычайным і вельмі важным перадтэкставым этапам у прафесійна-арыентаваным навучанні з'яўляецца лексічная работа, у час якой уведзяцца новыя словы, найперш спецыяльныя, ці ўдакладняюцца значэнні знаёмага матэрыялу. Так, у межах чытання вышэйпрапанаванага тэксту, можна праводзіць лексічную работу з наступнымі словамі і выразамі: *алгарытм, база дадзеных, інфармацыя, апрацоўка інфармацыі, вылічальная машына, вылічальная сетка, запазычыць (запазычваць), камп'ютарная сістэма, карыстальніцкі інтэрфейс, мова праграмавання, назвапішанне, праграма, тэорыя вылічальнасці, штучны інтэлект.**

*Тлумачэнне слоў і выказаў можна даручыць студэнтам у час фронтальнай гутаркі. Такая праца навучыць іх дакладна выказаць свае думкі, аргументуючы ўласны выбар, будзе рыхтаваць да стварэння навуковых паведамленняў. Задача выкладчыка ў першую чаргу – выправіць пры неабходнасці памылкі; дапамагчы ў тлумачэнні, калі з'явіцца патрэба; аб'яднаць розныя меркаванні; звярнуць увагу на функцыянаванне моўных адзінак, асабліва мнагазначных. Так, сярод прапанаваных лексем рэкамендуем асобна спыніцца на такіх знаёмых студэнтам словах, як *праграма* і *інфармацыя*. Пажадана прывесці дадатковыя кантэксты, у якіх будзе прадстаўлена семантычная разнастайнасць гэтых слоў. Разам з тым, напрыканцы, трэба асобна вылучыць сэнс гэтых слоў у дачыненні да будучай прафесійнай дзейнасці студэнтаў.*

*Карысным будзе звярнуцца і да слова *штучны*, у выкарыстанні якога часта з'яўляюцца памылкі ў маўленні, выкліканыя міжмоўнай аманіміяй. Можна прапанаваць пошук слоў, якія сярод прадстаўленых з'яўляюцца агульнаўжывальнымі. Паралельна з тлумачэннем слоў абавязкова адпрацоўваецца іх вымаўленне, а таксама звяртаецца ўвага на іх граматычныя асаблівасці. Напрыклад, можна спытаць, чым адрозніваюцца словы *запазычыць* і *запазычваць* і далей паўтарыць са студэнтамі формы дзеяслова, асаблівасці спражэння і кіравання.*

Таксама рэкамендуем выкарыстоўваць наступныя заданні ў час лексічнай перадтэкставай працы:

- вызначыць крыніцу з'яўлення слова ў беларускай мове (самастойна або з дапамогай слоўніка);
- вызначыць спосаб утварэння лексемы;
- змяніць граматычную форму моўнай адзінкі;
- падабраць магчымыя спалучэнні да слова (выбраць з прапанаванага спіса або прыдумаць самім);
- аб'яднаць словы ў групы па пэўных семантычных прыкметах або выключыць лішнія словы, якія не падыходзяць да групы па семантыцы;
- дапоўніць або скласці словазлучэнні ці сказы, выкарыстоўваючы новыя лексічныя адзінкі ці выразы і інш.

Заданні павінны быць накіраваны не толькі на разуменне семантыкі слоў, асабліва сцэй словазмянення, але і на фарміраванне навыкаў іх ужывання ў маўленні. Звернем увагу і на такі факт, што, нягледзячы на «недзіцячы» ўзрост студэнтаў, вялікую цікавасць у іх выклікаюць гульнявыя формы навучання. З вопыту выкладання беларускай мовы ў тэхнічных ВНУ можна сказаць, што эфектыўнасць паказалі такія гульні, як «Поле цудаў» і камандныя спаборніцтвы накшталт віктарыны «Што? Дзе? Калі?». Найбольшую эфектыўнасць прадэманстравалі заняткі, на якіх чаргаваліся гульнявыя прыёмы навучання са звычайнымі.

Перад першасным знаёмствам з тэкстам «Што такое інфарматыка» раім звярнуць увагу на сродкі арганізацыі навуковага тэксту, якія тут можна вызначыць, не чытаючы яго. Напрыклад, можна заўважыць наяўнасць разнастайных шрыфтоў (тлусты і звычайны), наяўнасць спасылкі, цытаты, прыём нумарацыі і інш. Карысным будзе задаць студэнтам і наступныя пытанні: 1. Хто такія Лейбніц і Цьюрынг? 2. Якія мовы праграмавання вы ведаеце? 3. Якую мову праграмавання вы лічыце найлепшай і чаму? 4. Сфармулюйце сваімі словамі, што, на ваш погляд, вывучае інфарматыка?

Пасля тэкставых заданні могуць быць наступнымі:

- адказаць на пытанні ці сфармуляваць пытанне самастойна;
- дапоўніць інфармацыю з тэксту;
- вызначыць правільныя і няправільныя сцвярджэнні;
- выканаць невялікі тэст на разуменне зместу тэксту;
- сфармуляваць пытанне да асобных частак тэксту;
- скласці план тэксту;
- скараціць тэкст, захоўваючы асноўную думку;
- пераказаць тэкст ці яго частку;
- перакласці тэкст ці яго частку на рускую мову;
- ацаніць актуальнасць прачытанай інфармацыі; выказаць сваё ўражанне ад прачытанага тэксту і інш.

У сітуацыі прыняцця новых адукацыйных стандартаў у сістэме вышэйшай адукацыі значная роля адводзіцца павелічэнню маштабаў выкарыстання тэстаў. Так, напрыклад, навучанне ў БДУІР становіцца тэстаарыентаваным, і гэта апраўдана, паколькі тэст з'яўляецца эканомным і аб'ектыўным паказчыкам ступені засваення ўсімі студэнтамі вучэбнага матэрыялу. У сувязі з гэтым на занятках па дысцыпліне «Беларускай мова (прафесійная лексіка)» мы раім актыўна выкарыстоўваць такія формы працы і прапануем невялікі тэст, які можна выкарастаць пасля прачытання тэксту «Што такое інфарматыка».

1. Вызначце стыль тэксту:

А. Навуковы;

Б. Афіцыйна-справавы;

В. Мастацкі;

Г. Публіцыстычны;

Д. Гутарковы.

2. Выберыце няправільнае сцвярджэнне:

А. Вышэйшай узнагародай за заслугі ў галіне інфарматыкі з'яўляецца прэмія Цьюрынга;

Б. Тэрмін інфарматыка ўзнік у 60-х гадах у Германіі;

В. Інфарматыка даследуе, якім чынам можна вырашаць спецыфічныя вылічальныя і інфармацыйныя задачы з максімальнай эфектыўнасцю;

Г. Інфарматыка – старажытная навука, якая найперш вывучае пытанні, звязаныя з выкарыстаннем інфармацыі ў розных галінах чалавечай дзейнасці;

Д. Інфарматыка ўключае дысцыпліны, якія нейкім чынам датычаць апрацоўкі інфармацыі ў вылічальных машынах і сетках.

3. Выберыце правільныя тлумачэнні ў дачыненні да тэрміна «вылічальная сетка»:

А. Сінонім да выразу «камп'ютарная сетка»;

Б. Машына, якая апрацоўвае дадзеныя згодна са спісам інструкцый;

В. Асноўная частка камп'ютара, якая выконвае інструкцыі праграм;

Г. Комплекс камп'ютарных праграм, які кіруе апаратнымі і праграмнымі рэсурсамі камп'ютара;

Д. Сістэма сувязі двух ці больш камп'ютараў (камп'ютарнага абсталявання).

4. Знайдзіце выразы з моўнымі памылкамі:

А. Атрымаць веды ў галіне інфарматыцы;

Б. Карысны інтэрфейс;

В. Кіруемая камп'ютарная сістэма;

Г. Два сучасныя камп'ютары;

Д. Апрацоўка інфармацыі.

5. Як называецца раздзел інфарматыкі, які вывучае магчымасць ажыццяўлення асэнсаваных разважанняў і дзеянняў з дапамогай вылічальных сістэм і іншых прылад?

А. Тэорыя вылічальнасці;

Б. Матэматычная логіка;

В. Штучны інтэлект;

Г. Радыёэлектроніка;

Д. Кібернетыка.

6. Які сродак арганізацыі не прысутнічае ў навуковым тэксце «Што вывучае інфарматыка»:

А. Спасылкі;

Б. Цытаты;

В. Умоўна-выніковы злучнік калі-то;

Г. Выкарыстанне разнастайных шрыфтоў;

Д. Нумарацыя.

7. Выберыце правільны пераклад з рускай мовы на беларускую сказа Язык SQL прызначан для стварэння і змянення рэляцыйных баз даных:

А. Мова SQL прызначаны для стварэння і змены рэляцыйных баз дадзеных;

Б. Мова SQL прызначана для стварэння і змены рэляцыйных баз дадзеных;

В. Мова SQL прызначаны для стварэння і змены рэляцыйных баз даных;

Г. Язык SQL прызначан для стварэння і змены рэляцыйных баз дадзеных;

Д. Мова SQL прызначана для стварэння і змены рэляцыйных баз даных.

8. Выберыце словазлучэнні, якія няправільна перакладзены з беларускай мовы на рускую:

А. Штучны інтэлект – единичный интеллект;

Б. Мова праграмавання – язык программирования;

В. Апрацоўка інфармацыі – аробация информации;

Г. Назапашванне інфармацыі – накопление информации;

Д. Вылічальная сетка – вычислительная сеть.

Адказы: 1 – А; 2 – Б, Г; 3 – А, Д; 4 – А, Б, В; 5 – В; 6 – В; 7 – Б; 8 – А, В.

Апісаная вышэй праца з навуковымі тэкстамі будзе спрыяць актыўнаму авалоданню спецыяльнай лексікай, спецыфічнымі для навуковага маўлення канструкцыямі, асноўнымі нормамаі сучаснага беларускага маўлення. Менавіта назапашванне спецыяльных слоў, навуковых клішэ, выпрацоўка ўменняў і навыкаў выкарыстоўваць іх у маўленні дапаможа студэнтам рэалізаваць свае камунікатыўныя патрэбы ў прафесійнай сферы.

Эфектыўным прыёмам працы са спецыяльнай лексікай на занятках па беларускай мове ў ВНУ становіцца практыка складання слоўнікаў. Слоўнікі можна складаць як перакладныя, так і тлумачальныя. Такі прыём працы не толькі павышае ўзровень авалодання студэнтамі прафесійнай лексікай, але і спрыяе фарміраванню навыкаў працы з навуковым стылем наогул.

Таксама на занятках па беларускай мове ў тэхнічных ВНУ мы прапануем выкарыстоўваць калектыўныя формы працы, напрыклад, метады праекта, які не толькі ўдасканаліць навыкі працы з прафесійнай лексікай і навуковымі тэкстамі, але і будзе спрыяць развіццю камунікатыўных кампетэнцый, паколькі вынікам выканання праекта з'яўляецца яго абарона, выступленне перад аўдыторыяй. Іншымі перавагамі праектнай працы таксама з'яўляюцца наступныя рысы: высокая матывацыя з боку студэнтаў; міждысцыплінарны характар; фарміраванне культуры прафесійнай і калектыўнай камунікацыі; навучанне ў дзейнасці; развіццё творчых здольнасцей і інш. Акрамя гэтага, у студэнтаў развіваюцца і некаторыя асобныя якасці: праца ў праекце патрабуе ад удзельнікаў адказнасці перад калектывам, схіляе падпарадкоўвацца агульнай справе, прыходзіць да агульнага рашэння і інш.

Найбольш прымальным варыянтам праектнай працы з'яўляецца падрыхтоўка навуковага даклада. У выніку абароны праекта ацэньваецца не толькі спрадудыраваны і правільна аформлены навуковы тэкст (створаны групай студэнтаў даклад), але і актуальнасць абранай тэмы, прэзентацыя, выступленне, уменне абгрунтаваць эфектыўнасць і інш. Падрыхтаваныя праекты можна заслухаць на занятках з наступным калектыўным аналізам зместу дакладаў, прэзентацый і саміх выступленняў. Такая праца дазволіць студэнтам эфектыўна падрыхтавацца да напісання і абароны дыпломнай працы на заключным этапе навучання ў ВНУ.

Як паказаў вопыт выкладання беларускай мовы ў тэхнічных ВНУ, выкарыстанне прыёму па складанні тэрміналагічных слоўнікаў у спалучэнні з праектнай калектыўнай студэнцкай дзейнасцю садзейнічае яшчэ большай эфектыўнасці ў навучанні. Напрыклад, у 2020 г. студэнты 2-га курса БДУІР Ілья Шалль і Яўген Ягаўдзік у выніку сумеснай праектнай дзейнасці склалі кароткі беларускі слоўнік «Пашыраныя прафесіяналізмы сферы ІТ», у якім растлумачылі кожны прафесіяналізм ці падабралі да яго адпаведны тэрмін. Слоўнік быў укаранёны ў навучальны працэс у якасці матэрыялаў практычных заняткаў па дысцыпліне «Беларуская мова (культура маўлення)», што дазволіла ўдасканаліць працу ў выпрацоўцы навыкаў вуснага прафесійнага маўлення будучых спецыялістаў сферы інфарматыкі і камп'ютарны'х тэхналогій.

Вынікам праектнай студэнцкай дзейнасці па скаладанні вышэйназванага слоўніка стала навуковая праца пад назвай «Прафесійнае маўленне спецыяліста ў галіне інфармацыйных тэхналогій», прадстаўленая на XXVII Рэспубліканскі конкурс навуковых работ студэнтаў. Праца была адзначана на конкурсе 2-ой катэгорыяй. На нашу думку, для студэнтаў 2-га курса тэхнічнай ВНУ гэты вынік значны, паколькі ў лінгвістычнай секцыі былі прадстаўлены ў асноўным навуковыя працы студэнтаў, магістрантаў і аспірантаў філалагічных спецыяльнасцей. Акрамя гэтага, такая калектыўная праектная дзейнасць станоўча паўплывала на агульную паспяховасць студэнтаў, якія пазней паказалі больш высокія вынікі ў падрыхтоўцы і абароне курсавых праектаў па спецыяльных дысцыплінах.

Такім чынам, валоданне роднай мовай з'яўляецца неабходнай умовай для развіцця кампетэнтнаснага спецыяліста. Ён павінен эфектыўна карыстацца сродкамі літаратурнай мовы ў прафесійнай дзейнасці, ведаць спецыяльную лексіку сваёй сферы, як рускую, так і беларускую, умець правільна перакладаць тэксты па спецыяльнасці з рускай мовы на беларускую і наадварот. Менавіта на занятках па беларускай мове ажыццяўляецца авалоданне прафесійнай лексікай і функцыянальна-стылістычнымі нормаў навуковага маўлення ўвогуле, фарміруюцца ўменні і навыкі складання ўласных навуковых тэкстаў, што з'яўляецца эфектыўнай падрыхтоўкай студэнтаў да напісання і абароны курсавых і дыпломных праектаў.

Літаратура

1. Англа-руско-беларускі слоўнік асноўных скарачэнняў у галіне інфармацыйных тэхналогій для студэнтаў, выкладчыкаў, спецыялістаў / Скл. П. Ю. Бранцэвіч, А. С. Кабайла. – Мінск : БДУІР, 1996. – 57 с.
2. Інфарматыка: Беларуско-рускі тэрміналагічны слоўнік / Укл. Ю. А. Бакадораў, А. Ц. Кузняцоў, А. А. Марозаў [і інш.] ; пад аг. рэд. А. І. Паўлоўскага. – Мінск : БДПУ, 1996. – 125 с.
3. Савіцкі, М. І. Тлумачальны слоўнік па інфарматыцы / М. І. Савіцкі. – Мінск : «Энцыклапедыкс», 2009. – 300 с.
4. Савіцкі, М. Руско-беларуска-англійскі слоўнік па інфарматыцы і вылічальнай тэхніцы / М. Савіцкі. – Мінск : МП «Гаспад», 1992. – 63 с.
5. Урбановіч, П. П. Руско-беларускі слоўнік па радыёэлектроніцы, вылічальнай тэхніцы і сувязі / П. П. Урбановіч. – Мінск : БДТУ, 1998. – 170 с.
6. Інфарматыка [Электронны рэсурс] // Вікіпедыя. – Рэжым доступу : <https://be.wikipedia.org/wiki/інфарматыка>. – Дата доступу : 27.09.2020.